

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 6. Quid per visionem beatificam beati videant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

eternum beati erunt: non verò gradum gloriæ, quæ diversa erit in illis pro diversitate meritorum. Sic enim loquitur Ierem. laudato: *Denarius ille vita æterna est, & in vita æterna omnes æquales erunt. Quamvis enim meritorum diversitate fulgebunt, alii majus, alii minus, quod tamen ad vitam æternam pertinet, æqualis erit omnibus. Non enim alteri erit longius, alteri brevius, quod pariter sempiternum est, quod non habebit finem, nec mihi nec tibi.* In eundem sensum loquitur lib. de sancta Virginitate cap. citato, ut patet ex verbis ejus supra laudatis.

R. 2. Non circumstantias, sed scopum parabolæ attendi oportere. Intentio autem Christi hanc parabolam proponentis est, ut ostendat Gentiles ad fidem convertendos tantum, imò plus præmii in lege gratiæ accepturos, quam acceperint Judæi, qui totum pondus legis Mosaicæ tulerunt, & tantoperè in servandis legalibus defudarunt; non quòd in lege gratiæ minoribus meritis æqualis merces retribuenda sit, sed quia in hac lege Christiani propter abundantioris gratiæ & charitatem, in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffundendam, tantum, imò plus merebuntur, quamvis minus in suavi & levi jugo ferendo laboraturi sint.

Obj. 2. Si sancti in cælo vident Deum inæqualiter, unus est altero beator, Absurdum conf. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam si unus esset beator altero, unus majori bono frueretur, quam alter. Quod est absurdum. Nam omnes fruuntur summo bono. Summo autem non datur majus, imò nec æquale. R. Sanctorum in cælo unum esse altero beatiorem, non quia unus fruatur majori bono, quam alter: omnes enim, ut rectè dicitur in obj. summo bono fruuntur: unde quoad hoc omnes inter se æquales sunt, omnes verè beati; sed quia unus summo bono perfectiùs fruatur, quam alter, & visio beatifica, per quam sancti sunt formaliter beati, in uno clarior est, quam in altero. Quamvis enim visio beatifica sit in omnibus sanctis eadem quoad essentiam, non est eadem in omnibus quoad gradus intensiōis & extensionis; & ita licet omnes sancti perfectiùs possideant Deum, quia omnes possident illum modo quoad essentiam excellentiùs, unus tamen alio perfectiùs possidet illum, quia inæqualiter possident illum secundum gradus intensiōis & extensionis, qui inæquales esse possunt intra eandem speciem & essentiam possessionis, quantumvis in sua linea summam & excellentiùs.

Obj. 3. Omnes beati vident Deum, sicuti est. Ergo omnes æqualiter vident. R. n. conf. Quamvis enim omnes videant, sicuti est, non tamen omnes vident eum, quantum videri potest, sicuti est; imò nullus videt eum, quantum visibilis est, sicuti est. Unde potest unus alio perfectiùs videre illum, sicuti est. Cum igitur re ipsa unus alio perfectiùs videat illum, sicuti est, vident illum inæqualiter.

Confirm. Omnes beati vident Deum sicuti est, hoc sensu quòd non videant illum aliter, quam est, seu aliter se habere, quam re ipsa se habet; ex quo non sequitur, quòd omnes æquè perfectè illum videant, sed solum quòd nullus in sua visione fallatur. Vel etiam, si vis, omnes beati vident Deum sicuti est, hoc sensu quòd omnes videant trinitatem personarum, essentiam strictè sumptam, & omnia alia attributa absoluta, quæ fide divina creduntur in hac vita; ex quo minime sequitur, quòd omnes æqualiter videant Deum. Non enim omnes vident attributa divina adæquatè, & quantum visibilia sunt; cum majori & majori in infinitum claritate videri possint, & habeant partes & gradus virtuales plures & plures in infinitum, quorum unus sine alio videri potest. Unde nullus videt aut videre potest attributa divina adæquatè, & quantum possunt videri. Quoniam autem inter beatos alii clariùs, alii minus clarè vident attributa divina, & ita alii plures, alii pauciores vident distinctè gradus virtuales attributorum divinarum, non est in omnibus beatis æqualis visio Dei, sed inæqualis.

Obj. 4. Si inter beatos alii minus, alii magis perfectè vident Deum, qui minus perfectè vident, non sunt verè beati. R. n. seq. prob. Ille non est verè beatus, cu-

jus appetitus non sariatur. Atqui in iis, qui minus perfectè vident, appetitus non sariatur. Ergo, &c. *Nota min. Prob. min.* Tandiu appetitus non sariatur, quandiu superest appetendum aliquid, quod proponitur sub ratione majoris boni. Atqui minus perfectè videnti Deum superest appetendum aliquid, quod ei proponitur sub ratione majoris boni, nempe perfectior modus videndi Deum, & consequenter perfectior beatitudo, qua fruuntur alii. Ergo, &c. R. n. maj. Nam tunc appetitus perfectè sariatur, cum nihil amplius desideratur, quam id quod possidetur. At beati, minus perfectè videntes Deum, nihil amplius desiderant. Cum enim efficaciter diligant Deum plus quam se ipsos, efficaciter conformant se voluntati divinæ, qua statutum est, minoribus meritis visionem Dei minus perfectam retribuui, sicut & majoribus magis perfectam, atque ita se rem habere impensè gaudent: unde & sorte sua planè contenti sunt, & aliis suam, licet meliorem, minimè invident. Vellent quidem, si ita Deo placeret, ad altiore beatitudinis gradum posse perungere; sed hæc voluntas conditionata, seu potius velleitas, non impedit perfectam sarietatem.

Quæres, utrum intellectus creatus specificè perfectior, cum æquali lumine gloriæ perfectiùs videat Deum. R. negativè. Ratio negandi est, quia intellectus creatus, quantumcumque specificè perfectior supponatur, habet tantum ex se inchoatam virtutem ad videndum Deum, proindeque non valet ad videndum Deum, nisi in quantum elevatur, & pro mensura elevationis. Atqui cum æquali lumine gloriæ non magis elevatur, quam intellectus specificè inferior, ut patet ex terminis. Ergo cum æquali lumine gloriæ non valet ad perfectiorem Dei visionem, sed ad æqualem tantum. Hæc autem planè videtur esse sententia S. Thomæ loco laudato, cum ait: *Facultas videndi Deum non competit intellectui creato secundum suam naturam, sed per lumen gloriæ, quod intellectum in quadam deiformitate constituit.* Unde sic adhuc argumentor. In tantum quilibet intellectus creatus valet ad videndum clarè & intuitivè Deum ut in se est, in quantum pertingit ad quandam deiformitatem, hoc est, ad excellentem quandam & divini ordinis similitudinem cum Deo, quæ similitudo non est aliud, quam excellens quædam & divini ordinis participatio intellectus increati. Atqui quilibet intellectus creatus plus vel minus ad hanc deiformitatem pertingit, prout majori vel minori lumine gloriæ perfunditur. Nam hæc deiformitas realiter consistit in lumine gloriæ, quo formaliter intellectus creatus increatum excellenti quodam & divino modo participat. Ergo intellectus creatus quilibet in tantum plus vel minus valet ad videndum Deum clarè & intuitivè, ut in se est, in quantum majori vel minori lumine gloriæ perfunditur, & consequenter cum æquali lumine intellectus superior non plus valet ad videndum Deum clarè & intuitivè, ut in se est, quam inferior; sed ambo ad id valent ex æquo, quia ambo ex æquo sunt deiformes, ambo ex æquo participant intellectum increatum excellenti illo & divino modo, quem clara & intuitiva Dei, ut in se est, visio requirit. Rectè igitur inæqualitas visionis beatificæ ab inæqualitate luminis gloriæ, sicut inæqualitas luminis gloriæ ab inæqualitate meritorum, à nobis cum Patribus & S. Thoma repetitur.

ARTICULUS VI.

Quid per visionem beatificam beati videant.

RESPONSIO I.

Beati vident essentiam Dei strictè sumptam, trinitatem personarum, & omnia attributa absoluta, quæ fide divina creduntur in hac vita, quamvis non videant omnes partes seu gradus virtuales horum attributorum.

Prob. 1. pars. Nam si beati non viderent essentiam Dei strictè sumptam, non viderent propriè Deum. Ille enim non videt propriè Deum, qui non videt id quo primò constituitur, & distinguitur ab eo omni, quod non est Deus. *Prob. 2. pars.* Quia visio beatis modo

conna-

connaturali conceditur. At beati non vident essentiam divinam modo connaturali, nisi videant illam cum suis complementis intrinsecis, quæ sunt personalitates divinæ. Hæc autem utraque pars est de fide, utpotè expressè definita à Conc. Flor. in litteris sanctæ unionis, ubi dicitur animas beatorum, sive in corpore, sive extra corpus purgatas, *intueri clarè ipsum Deum trinum & unum. Prob. 3. pars. 1. ex Apostolo 1. Cor. c. 13. dicente: Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Ergo tunc videbimus, quæ nunc credimus; & cognitio divinorum, quam habemus in hac vita, & eorundem cognitio, quam habebimus in altera, in hoc tantum differunt, quod una sit obscura & enigmatica, altera verò clara & intuitiva futura sit. Ergo tunc clarè & intuitivè videbimus omnia attributa absoluta, quæ nunc credimus. 2. Ex Augustino lib. 20. de Civ. c. 21. Ibi videbimus, & gaudebit cor nostrum. Nec expressit, quid videbimus. Sed quid, nisi Deum? ut impleatur in nobis promissum evangelicum: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt; & omnia illa, quæ nunc non videmus: Credentes autem pro modulo capacitatis humane, longè minus quam sunt, atque incomparabiliter cogitamus. Et videbitis, inquit, & gaudebit cor vestrum. Hic creditis, ibi videbitis. 3. Ratione. Quia visio succedit fidei, tanquam premium merito. Atqui meritum nulla ex parte excedet premium retribuendum in cælo, ubi, ut ait Christus Matth. c. 5. merces copiosa erit; & ubi, ut idem ait, Luc. c. 6. mensura bona, & conferta, & coagitata, & superfluenta dabitur in sinum nostrum. Ergo illic non pauciora videbimus, quam hic credimus. Ergo, &c. Hactenus autem dicta confirmari possunt ex S. Thoma hic q. 12. a. 7. ad 2. & 3. ubi videtur supponere Deum non posse propter suam simplicitatem videri intuitivè, ut in se est, quin videantur omnia, quæ sunt in illo formaliter, ac proinde quin videantur omnia attributa strictè dicta, cum essentia & personis.*

Prob. 4. pars. Quia si beati distinctè viderent omnes partes seu gradus virtuales attributorum divinorum, comprehenderent illa & extensivè, ut patet ex terminis, & intensivè: nam viderent illa tanta claritate, quanta videri possunt. Cum enim eò plures gradus virtuales attributorum divinorum distinctè videantur, quod attributa divina clariùs videntur; & vicissim eò clariùs videantur attributa divina, quod plures illorum gradus virtuales distinctè videntur, proindeque major claritas in videndis attributis sit ratio distinctè videndi plures illorum gradus virtuales; certè si beati viderent distinctè omnes partes virtuales attributorum divinorum, viderent illa infinita claritate; & ita viderent illa tanta claritate, quanta ex se nata sunt videri, ac proinde visione sua adæquarent intrinsecam illorum cognoscibilitatem, non solum extensivam, sed etiam intensivam, & ita illa non solum extensivè, sed etiam intensivè comprehenderent. Atqui hoc absolute repugnat, ut superius probatum est. Ergo, &c.

RESPONSIO II.

Beati vident in Deo, ut in medio ratione priùs cognito, creaturas ut possibiles secundum suum esse proprium, alii plures, alii pauciores, nulli tamen omnes.

Prob. 1. pars. Nempe quod beati videant in Deo, ut medio priùs cognito, creaturas ut possibiles secundum esse proprium, 1. autoritate S. Augustini agnoscantis in Angelis duplicem creaturarum cognitionem, unam matutinam, qua cognoscunt illas in Verbo; alteram vespertinam, qua cognoscunt creaturas in se ipsis immediatè per proprias species; quarum primam secunda longè clariorem & perfectiorem esse docet. Sic enim loquitur lib. 11. de Civ. c. 7. *Cognitio creature in se ipsa decoloratio est, ut ita dicam, quam cum in Dei sapientia cognoscitur, velut in arte, quæ facta est, aut fieri potest. Atqui cognosci creaturam in sapientia divina, velut in arte, quæ facta est, aut fieri potest, est illam cognosci in sapientia divina, tanquam in medio priùs cognito. Ergo ex S. Augustino Angeli beati (idem dic de hominibus beatis) vident in sapientia divina, tanquam in medio priùs cognito, creaturas saltem ut pos-*

Simonnet Theol. Tom. I.

sibiles, & quidem secundum esse proprium, quod habent, si producantur: manifestum enim est S. Doctorem loqui de cognitione creaturarum secundum esse proprium: vident, inquam, melius & clariùs, quam videant eas in se ipsis immediatè, eò quod scilicet sapientia divina, ut objectum priùs clarè & intuitivè visum, sit medium cognoscendi creaturam longè præstantius, quam propria creaturæ species. Hanc esse S. Augustini mentem ostenditur amplius ex lib. 4. de Genesi ad litteram. Nam ita loquitur c. 23. *Multum interest inter cognitionem rei cuiusque in Verbo Dei, & cognitionem in natura ejus, ut illud merito ad diem pertineat, hoc ad vespertinam. In comparatione enim lucis illius, quæ in Verbo Dei conspicitur, omnis cognitio, quæ creaturam quamlibet in se ipsa novimus, non immerito nox dici potest.*

Prob. 2. autoritate S. Thomæ hic q. 12. a. 8. in O. ubi hæc leguntur: *Manifestum est, quod sic aliqua videntur in Deo, secundum quod sunt in ipso. Omnia autem alia sunt in Deo, sicut effectus sunt virtute in sua causa. Sic igitur omnia videntur in Deo, sicut effectus in sua causa.* Ergo ex S. Thoma creaturæ saltem ut possibiles videntur in Deo, tanquam in medio ratione priùs cognito: causa enim ratione priùs cognita, se habet ad instar speculi representantis effectus, quos in se virtualiter continet; sicut principium, ratione priùs cognitum, se habet ad instar speculi representantis conclusiones, quibuscumque connexum est. Sicut enim principium cognitum se habet ad conclusiones, ita se habet causa cognita ad effectus suos, ut docet ibidem S. Doctor. Nec dic S. Thomam non loqui de creaturis secundum esse proprium, sed secundum esse eminentiale tantum, quod habent in Deo, tanquam in primo principio celsendi rerum omnium. Nam 1. cognosci creaturas tantum secundum esse eminentiale, quod habent in Deo, tanquam in prima rerum omnium causa, non est, propriè loquendo, cognosci ipsas creaturas in Deo, sed Deum ipsum, qui est prima causa rerum omnium. At S. Thomas docet creaturas propriè videri in Deo, ut effectus in causa sua. 2. Quod verbis laudaris intelligat, creaturas etiam secundum esse proprium videri in Deo, ut effectus in causa ratione priùs cognita, patet ex q. 58. a. 7. in O. ubi de Angelis beatis hæc scribit: *Non enim videndo Verbum, cognoscunt solum illud esse verum (eminentiale scilicet) quod habent in Verbo, sed illud esse, quod habent in propria natura, sicut Deus per hoc, quod videt se, cognoscit esse verum, quod habet in propria natura.*

Prob. 3. Ratione. Nam v. g. omnipotentia divina habet transcendentalem respectum ad omnia possibilia in particulari. Atqui respectus transcendentis ad aliquem terminum in particulari, non potest clarè & distinctè cognosci, quin terminus ejus distinctè cognoscatur, ut per se manifestum est. Ergo non potest clarè & intuitivè videri omnipotentia divina, quin simul aliqua saltem creaturæ possibiles distinctè cognoscantur: cum non possit clarè & intuitivè videri omnipotentia divina, quin clarè & intuitivè videatur secundum aliquas saltem habitudines transcendentales, quas habet ad creaturas aliquas in particulari. Idem autem argumentum fieri potest de scientia simplicis intelligentiæ, & de simplici complacentia, quam Deus habet circa possibilitatem rerum: utraque enim tam habet respectum transcendentalem ad omnia possibilia in particulari, quam omnipotentia. Unde in Deo triplex reperitur medium, in quo ratione priùs clarè & intuitivè viso, abstractivè & indirectè videntur creaturæ ut possibiles secundum esse proprium, quod habent, si re ipsa existunt, vel haberent saltem, si existerent.

Dixi autem indirectè & abstractivè. Pro quo, nota. Actus, quo beatus videt Deum, & in Deo possibilia, duplex habet objectum, primum scilicet, & secundarium. Primum est Deus, secundarium verò possibilia. Deus est objectum primum visionis beatificæ, quia per se immediatè videtur à beato, & non per aliud ratione priùs cognitum: possibilia verò secundarium, quia non per se immediatè, sed per aliud ratione priùs cognitum videntur à beato; unde indirectè tantum vi-

C 4 dentur;

dentur, quia illud indirectè tantum videri dicitur, quod non videtur, nisi quia aliud videtur, & visum est intellectui ratio illud videndi. Videntur etiam tantum abstractivè, quia præcisè quæ possibilia attinguntur solum secundum esse non repugnans. Deus autem & directè & intuitivè videtur, quia à beato attingitur & per se immediatè, & secundum esse actuale & exercitum; ita ut visio beatifica intellectum beati certificet de actuali existentia Dei & attributorum ejus, tam relativorum, quam absolutorum; cum illum quæ præcisè est visio possibilium in Deo, certificet tantum de eorum non repugnantia ad existendum.

Prob. 2. pars. nempe quod inter beatos alii plures, alii pauciores videant in Deo creaturas ut possibiles: quia, ut probatum est art. superiori, beati non vident Deum æqualiter, sed alii perfectius & clariùs, alii verò minùs clarè & perfectè. Atqui quo Deus clariùs & perfectius videtur, eo plura; & è contra quo minùs clarè & perfectè videtur, eo pauciora videntur in illo possibilia. Ergo, &c. *Prob. min.* Quia possibilia videntur in Deo, sicut effectus in causa. Sed quo perfectius videtur causa, eo plures; & è contra quo minùs perfectè videtur causa, eo pauciores videntur in illa effectus: sicut quo perfectius videtur principium, eo plures; & quo minùs perfectè videtur principium, eo pauciores videntur in illo conclusiones. Ergo, &c. Sic argumentatur S. Thomas hic q. 12. a. 8. in O. *Mani festum est*, inquit, quod quanto aliqua causa perfectius videtur, tanto plures ejus effectus in ipsa videri possunt. Qui enim habet intellectum elevatum, statim uno principio demonstrativo proposito, ex ipso multarum conclusionum cognitionem accipit, quia scilicet melius illud penetrat. Quod non convenit ei qui debiliore intellectus est, sed oportet, quod ei singula explantur, quia videlicet non satis penetrat illud principium. Ex his autem concludit, quod horum, quæ Deus facit, vel facere potest, tanto aliquis intellectus plura cognoscit, quanto perfectius Deum videt.

Porro sicut inter beatos alii plures, alii pauciores vident in Deo creaturas ut possibiles; ita alii has, alii alias vident, prout ad id determinatur ab essentia divina, ad visionem sui objectivè concurrente secundum beneplacitum divinum, vel potiùs à lumine gloriæ, ex sua ratione sive specifica, sive individuali ad hæc possibilia, & non alia, manifestanda determinato, aut ab actuali concursu Dei, cum intellectu & lumine gloriæ ad horum, & non illorum possibilitium visionem iustas ob causas concurrentis. Concurrit autem ad visionem horum & non illorum possibilitium, concurrente ad visionem harum, & non illarum partium virtualium suæ omnipotentiae; harum, & non illarum partium virtualium scientiæ simplicis intelligentiæ, &c. Nam hic beatus videt in Deo hæc possibilia, & non illa, quia videt v. g. has, & non illas partes virtuales omnipotentiae divinæ; sicut videt plura, vel pauciora possibilia in Deo, quam alius, quia videt v. g. plures vel pauciores partes virtuales omnipotentiae divinæ, quam alius, qui vel perfectius & clariùs, vel minùs clarè & perfectè videt omnipotentiam divinam. Quod enim clariùs videtur omnipotentia, eo plures; & è contra quò minùs clarè videtur omnipotentia, eo pauciores videntur partes virtuales illius; quæ partes virtuales sunt partiales respectus transcendentales, virtualiter inter se distincti, ex quorum collectione veluti integratur omnipotentia, & quorum singuli clarè cogniti ducunt in cognitionem distinctam possibiliæ particularis, ad quod terminantur. Ex quo facile declarari potest amplius veritas hujus secundæ partis affectionis nostræ.

Prob. 3. pars. Nempe quod nullus inter beatos videat in Deo omnia possibilia. Quia si beatus aliquis videret omnia possibilia v. g. in omnipotentia, cognosceret distinctè omnes partes & gradus virtuales illius. Confl. repugnat. Ergo, &c. Major patet ex terminis. *Prob. min.* Si beatus aliquis distinctè cognosceret omnes partes & gradus virtuales omnipotentiae, omnipotentiam comprehenderet tum extensivè tum intensivè, ut constat ex dictis resp. 1. Confl. repugnat. Cum enim partes & gradus virtuales omnipotentiae sint plures & plu-

res in infinitum, visio illa, qua beatus omnipotentiam tum extensivè tum intensivè comprehenderet, esset extensivè & intensivè infinita, qualis profectò visionis non est capax intellectus creatus. Ergo, &c.

RESPONSIO III.

Beati per visionem beatificam vident decreta divinæ voluntatis.

Prob. 1. ex S. Augustino lib. 13. Confess. c. 15. ubi de Angelis sic loquitur: *Non opus habent suspicere firmitatem hoc, & legendo cognoscere verbum tuum. Vident enim faciem tuam semper, & ibi legunt sine syllabis temporum quid velit aeterna voluntas tua. Legunt, eligunt & diligunt: semper legunt, & nunquam præterit quod legunt. Eligendo enim & diligendo legunt ipsam incommutabilitatem consilii tui.* Igitur ex S. Augustino eadem illa visione, qua beati vident faciem Dei, vident quoque decreta divina, & eorum incommutabilitatem. 2. Ex S. Bernardo lib. 5. de Consideratione c. 4. ubi in hac verba Prophetae, *Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vite mee, ut videam voluntatem Domini, ac visitem templum ejus*, hæc scribit: *Quidni ibi videatur cor Dei? Quidni ibi probetur, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta? Bona in se, placens in effectibus, beneplacens fruentibus, perfecta perfectis, & nihil ultra querentibus. Patent viscera misericordiae. Patent cogitationes pacis, divitiæ salutis, mysteria bona voluntatis.* Quibus verbis aperte significat S. Bernardus unumquemque beatorum visurum esse quaecumque Deus circa salutem & prædestinationem ejus ab æterno statuit. 3. Ex S. Thomas hic q. 57. a. 5. in O. *Est autem & alia Angelorum cognitio, qua eos beatorum facit, qua vident Verbum, & res in Verbo. Et hæc quidem visione cognoscunt mysteria gratiæ; non quidem omnia, nec æqualiter omnes, sed secundum quod Deus voluerit eis revelare, hoc est, manifestare per lumen gloriæ, ut patet ex subsequentibus.* Nam sic prosequitur: *Superiores Angeli perspicacius divinam sapientiam (clarè scilicet & intuitivè) contemplant, plura mysteria & altiora in ipsa Dei visione cognoscunt, quæ inferioribus manifestant, eos illuminando.* Quid autem sunt mysteria illa gratiæ, quæ Angeli beati in ipsa visione beatifica cognoscunt, nisi ea, quæ Deus ex pura liberalitate vel misericordia ab æterno ordinavit & præparavit ad electorum suorum consummationem, & gloriam suam procurandam, in his misericordissimam bonitatem exercendo, in illis ostendendo justissimam severitatem? Vident igitur beati decreta divina per visionem beatificam. Ratio congrua est, quia amicitia, qualis perfectissima Deum inter & beatos intercedit, exigit ut amicis amico sensus suos & consilia aperiat. Ut autem rectè observat S. Thomas, non omnes beati vident æqualiter decreta divinæ voluntatis, & nullus videt omnia. Ratio congrua primi est, quia non omnes sunt æqualiter amici Dei, & conveniens est, ut qui plura & majora habent merita, plura & altiora videant. Secundum probant hæc Christi verba Marci cap. 13. *De die autem illa vel hora nemo scit, neque Angeli in celo.* Præterea hoc videtur pertinere ad commendationem divinæ majestatis, & summæ ipsius independentiæ. Porro beati ex eo quod videant substantiam divinam clarè & intuitivè, non necessariò vident divina decreta. Nam si Angelus potest pro arbitrio occultare vel manifestare actus voluntatis suæ alteri Angelo, etiam clarè intuenti substantiam ejus; à fortiori idem potest Deus respectu beatorum omnium, à quibus clarè & intuitivè videtur, dando vel subtrahendo concursum ad videndas volitiones divinas necessarium.

RESPONSIO IV.

Beati vident in Deo, ut objecto ratione priùs cognitum, creaturas etiam ut existentes.

Prob. 1. ex S. Augustino, ita docente locis laudatis Resp. 2. ubi tam de creaturis existentibus, quam de possibilibus, imò de existentibus potissimum loquitur. Quod adhuc amplius ostenditur ex c. 24. lib. 4. de Genesi

nessi ad litteram ubi sic ait: *Cum sancti Angeli, quibus post resurrectionem coaquabimur... semper videant faciem Dei, Verboque eius unigenito filio, sicut Patri equalis est, perscrutantur... proculdubio universam creaturam, in qua ipsi sunt principaliter conditi, in ipso Verbo Dei prius noverunt, in quo sunt omnium, etiam quae temporaliter facta sunt, aeternarationes, tanquam in eo per quod facta sunt omnia; ac deinde in ipsa creatura, quam sic noverunt, tanquam infra despicientes, eamque referentes ad illius laudem, in cuius incommutabili veritate rationes secundum quas facta est, principaliter vident.* Hic S. Doctor manifestè loquitur de creaturis per Verbum conditis, quas dicit ab Angelis duplici cognitione cognosci, una veluti primaria & principali, qua cognoscunt illas in Verbo clarè & intuitivè viso, quia rerum omnium, quae per ipsum factae sunt, aeternas rationes seu ideas in se continet, quas Angeli beati clarè & intuitivè contemplantes, creaturas existentes, quarum sunt ideae, etiam ut existentes clarè intuentur; altera verò veluti secundaria, qua cognoscunt illas in se ipsis, ad proprias illarum species oculum mentis quasi demittentes.

Prob. 2. ex S. Bernardo lib. 5. de Consid. cap. 1. ubi his Apostoli verbis Rom. c. 3. relatis, *Invisibilia Dei per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur*, sic ait: *Sane hac scala civis non eget, sed exules... Et verè quid opus est scalis tenenti jam solium? Creatura caeli illa est, pressio habens per quod potius ista intueatur. Videt Verbum, & in Verbo facta per Verbum. Nec opus habet ex his, quae facta sunt, factoris notitiam mendicare. Neque enim, ut vel ipsa noverit, ad ipsa descendat, quae ibi illa videt, ubi longè melius sunt, quam in se ipsis. Quae verba nullum tergiversationi locum relinquunt.* Nam S. Doctor manifestè loquitur de creaturis ut existentibus, & dicit illas videri à beatis in Verbo, quod vident, & sic ibi videri ubi longè melius, hoc est, modo longè excellentiori sunt, quam in se ipsis. Sunt enim in Verbo tanquam in supremo Ente, quod est primum principium, & idea rerum omnium, quae fiunt, vel fieri possunt. In alienum itaque sensum convincuntur detorquere SS. Augustinum & Bernardum, qui eos interpretantur de creaturarum ut existentium visione in Verbo, non formali, sed causali, & contendunt sanctos illos Doctores eatenus velle existentia à beatis in Verbo videri, quatenus beatis intuitu visionis beatificae per specialem revelationem conceditur existentium cognitio.

Prob. 3. ex S. Thoma hic q. 12. art. 8. in O. *Horum*, inquit, *quae Deus facit, vel facere potest, tanto aliquis intellectus plura cognoscit, quanto perfectius Deum videt.* Quibus verbis non solum possibilia, sed etiam existentia in Deo videri posse, tanquam in medio prius cognito, aperte asserit. Et q. 57. art. 5. in O. *Superiores Angeli*, inquit, *perspicacius divinam sapientiam, in qua scilicet sunt rationes & ideae rerum omnium, non solum possibilem, sed etiam existentium, contemplantes, clara & intuitiva contemplatione, plura mysteria & altiora in ipsa Dei visione cognoscunt.* Haec autem gratiae mysteria sunt res existentes. Et 3. p. q. 10. art. 2. in O. ubi luculenter mentem suam exponit. Nam loquens de rebus existentibus, sic ait: *Unusquisque intellectus creatus in Verbo cognoscit, non quidem omnia simpliciter, sed tanto plura, quanto perfectius videt Verbum. Nulli tamen intellectui beato deest, quin cognoscat in Verbo omnia, quae ad ipsum spectant. Ad Christum autem & ad eius dignitatem spectant quodam modo omnia... Et ideo anima Christi in Verbo cognoscit omnia existentia secundum quodcumque tempus, & etiam hominum cogitatus, quorum est iudex; ita ut, quod de eo dicitur Joan. 2. Ipse sciebat quid esset in homine; potest intelligi non solum quantum ad scientiam divinam, sed etiam quantum ad scientiam animae eius, quam habet in Verbo. Expressius adhuc loquitur in 4. dist. 49. art. 5. ad 12. Nihil prohibet dicere, inquit, quod post diem iudicii, quando gloria hominum & Angelorum erit penitus consummata, omnes beati scient omnia, quae Deus scientia visionis no-*

vit; ita tamen quod non omnes omnia videant in essentia divina: sed anima Christi ibi planè videbit omnia, sicut & nunc videt; alii autem videbunt ibi plura vel pauciora secundum gradum, quo Deum cognoscunt; & sic anima Christi de his, quae prius aliis videt in Verbo, omnes alias illuminabit. Atqui quae Deus novit per scientiam visionis, sunt creaturae existentes. Ergo ex S. Thoma, beati videbunt in Verbo creaturas ut existentes, plures vel pauciores, prout scilicet Verbum clarius vel minus clarè videbunt.

Prob. 4. Ratione: Omnes beati vident aliqua decreta divina per visionem beatificam, ut probatum est Resp. 3. sed decreta divina sunt respectus transcendentales voluntatis divinae ad creaturas existentes, ut tales. Ergo beati vident in voluntate divina aliquas creaturas ut existentes; & quidem in particulari, in quas tendit per decreta illa, quae clarè & intuitivè videntur. Certè cum decreta, quibus Deus vult aliquas res existere, nihil aliud sint, quam vitales tendentiae voluntatis divinae in existentiam exercitiam rerum illarum, ut suo loco ostendetur, non possunt clarè & intuitivè videri decreta, quibus vult Deus aliquas res existere, quin clarè & intuitivè videatur voluntas divina, ut vitaliter tendens in existentiam exercitiam rerum illarum. Atqui intellectus clarè & intuitivè videns voluntatem divinam, ut vitaliter tendentem in existentiam exercitiam harum rerum in particulari, hoc ipso distinctè attingit existentiam harum rerum in particulari ut actualem & exercitam, & de ea ut tali planè certificatur. Ergo beati clarè & intuitivè videntes decreta, quibus Deus vult has vel illas res existere, distinctè cognoscunt has vel illas res existere; cognoscunt, inquam, in decretis, ut medio prius cognito.

Simile argumentum efformari potest de scientia visionis: habet enim respectum transcendentalem ad existentiam creaturarum omnium, quae existunt pro aliqua differentia temporis, ut actualem & exercitam. Deus enim per scientiam visionis creaturas omnes, aliquando existentes, clarè & intuitivè videt existere pro omni differentia temporis, pro qua re ipsa existunt. Unde sic argumentor breviter. Beati non possunt clarè & intuitivè videre scientiam visionis, quin clarè & intuitivè videant saltem ex aliqua parte respectum illum, quem habet ad existentiam creaturarum actualem & exercitam ut talem. Ergo non possunt clarè & intuitivè videre scientiam visionis, quin saltem distinctè attingant aliquam saltem creaturarum existentiam actualem & exercitam ut talem: cum non possit clarè & intuitivè videri respectus aliquis, quin distinctè attingatur terminus ejus. Præterea, scientia visionis se habet, seclusis imperfectionibus, ad instar collectionis plurium cognitionum, quarum singulae singulas, quae re ipsa aliquando existunt, creaturas ut actu & exercitè existentes distinctè repræsentant. Atqui non potest clarè & intuitivè videri aliqua cognitio aliquid distinctè repræsentans, quin illud quoque, quod distinctè repræsentat, distinctè attingatur. Ergo non potest clarè & intuitivè videri scientia visionis à beato, quin ab eo simul distinctè attingantur aliqua saltem ex iis, quae re ipsa existunt, creaturae ut actu & exercitè existentes; cum non possit clarè & intuitivè videri, quin clarè & intuitivè videatur saltem ut cognitio aliquarum ex iis, quae re ipsa existunt, creaturarum, ut actu & exercitè existentium. Collectio enim cognitionum non potest clarè & intuitivè videri, quin clarè & intuitivè videatur aliqua cognitio in particulari. Denique scientia visionis est vitalis expressio omnium creaturarum existentium actu & exercitè. Ergo est formalis idea omnium creaturarum existentium actu & exercitè. Atqui non potest clarè & intuitivè videri formalis idea alicujus rei, quin distinctè attingatur illa res: formalis enim idea se habet ad instar speculi respectu objecti, cujus est distincta idea. Ergo non potest scientia visionis clarè & intuitivè videri, quin aliqua saltem creaturae ut actu & exercitè existentes, distinctè eadem visione attingantur; cum non possit clarè & intuitivè videri,

videri, quia videatur clarè & intuitivè saltem ut est formalis idea aliquarum creaturarum in particulari. Ex his obiter observa, beatos videre etiam aliqua futura in scientia futuribilem, quam clarè & intuitivè vident. Quod facillè demonstrari potest per applicationem eorum, quæ pro scientia visionis dicta sunt.

Obj. Relatio transcendentalis ad creaturas repugnat Deo. Ergo malè dicuntur, vel supponuntur omnipotentia, decreta, & scientia divina esse transcendentaliter relativa ad creaturas; & ita nullum est fundamentum asserendi creaturas sive ut existentes, sive etiam ut possibiles, posse videri in Deo, ut medio prius cognito. *R. 1. n.* secundum consequens. Quamvis enim omnipotentia v. g. non esset transcendentaliter relativa ad creaturas possibiles, adhuc tamen creaturæ ut possibiles possent videri in illa prius visa; ad hoc enim sufficeret connexio, quam habet omnipotentia cum creaturis ut possibilibus. Tantam autem, licet non tam necessariam, cum creaturis ut existentibus connexionem habent decreta divina & scientia visionis, propter quam, etiam circumscripto respectu transcendentali, in illis ratione prius visis videri possent creaturæ ut existentes. Adde quod adhuc sit alia ratio specialis scientiæ visionis, nempe quod sit vitalis expressio & formalis idea, & quidem perfectissima, existentiae creaturarum ut actualis & exercitiæ, quam proinde clarè & distinctè videri posse in scientia visionis, clarè & intuitivè visa, minime potest negari.

R. 2. n. ant. obj. Nullam enim in Deo imperfectionem importat relatio transcendentalis ad creaturas. Non enim est relatio effectus ad causam in ullo genere causæ, cum in nullo vero sensu Deus sit propter creaturas: sed est tantum relatio causæ ad effectus, volentis ad volita, & scientis ad scita. *At inquit.* Relatio illa dicit in Deo dependentiam à creaturis. *R.* hoc esse falsum. Quamvis enim Deus non possit non referri transcendentaliter ad creaturas, hoc ipso quod potest illas producere, quod illas vult, & illas cognoscit; nullatenus tamen ab illis dependet, quia neque cognitionem illarum ab illis emendicat, neque vult illas ex aliqua indigentia, sed ex summa propensione, qua, ut summum bonum est, amat se ipsum diffundere, neque debet illis, quod possit illas producere, sed sibi soli, quatenus, ut est primum & supremum Ens, non potest non esse primum efficiendi principium rebus omnibus, & omnium aliorum entium perfectiones omnes in se eminenter & virtualiter præcontinet. Unde respectum illum, quem habet ad creaturas possibiles, talem, ut non modò non possit sine illis perfectè cognosci, sed nec esse, si non essent possibiles, habet, non ex aliqua indigentia, vel dependentia, sed ex abundantia & fecunditate, atque eminentia inscripta, sine quibus repugnat esse primum & supremum Ens.

At inquit. Ergo omnipotentia, voluntas & sapientia divina non sunt attributa absoluta. *R.* non esse attributa absoluta hoc sensu, quod nequidem transcendentaliter referantur ad creaturas; sed alio, nempe quod non habeant inter se aut cum personalitatibus divinis oppositionem relativam, sicut personalitates ipsæ habent inter se. Sed

Nota 1. Beati eò plures vel pauciores creaturas ut existentes vident in Deo, quò plura vel pauciora decreta divina, & perfectius vel minus perfectè scientiam visionis clarè & intuitivè vident. Quod facillè intelligitur ex dictis. Probabiliter autem omnes vident in Deo, 1. mysteria nostræ fidei, quod probari potest ex S. Augustino verbis Resp. 1. laudatis; imò & ex Apostolo ead. Resp. laudato. 2. Cælum, elementa, & præcipuas species rerum naturalium, ut docet S. Thomas pluribus locis. 3. Res, quæ in hoc mundo geruntur, ad ipsos specialiter pertinentes, cum variis futuris contingentibus, ad ipsos pariter pertinentibus, ut docet S. Thomas 3. p. q. 10. art. 2. in O. verbis Resp. 4. laudatis. Quæcumque autem per visionem beatificam cognoscunt, cognoscunt invari-

biliter ab initio sui status beatifici: quia visio beatifica non variatur, sed semper manet eadem.

Nota 2. Creaturæ ut existentes, quatenus videntur in Deo prius viso, videntur tantum indirectè: quia non per se immediatè, sed per aliud & in alio videntur. Utrum autem sic visæ videantur intuitivè, an non, est questio de voce. Nam visio creaturarum ut existentium in Deo, tanquam in objecto ratione prius cognito, non est intuitiva, si ad visionem intuitivam requiritur ut pendeat ab existentia objecti exercitiæ; est verò intuitiva, si, quod melius dicitur, ad visionem intuitivam sufficit, quod repræsentet objectum ut in se est, certificando videntem de existentia objecti actuali & exercitiæ pro ea temporis differentia, pro qua res se ipsa existit.

Nota 3. Patres dicunt creaturas sive ut possibiles, sive ut existentes, videri à beatis in Verbo, non quod non videantur in omnibus personis divinis; nam re ipsa videntur in omnibus, cum videantur in aliquo medio omnibus personis communi; sed 1. quia eatenus videntur in Deo, quatenus Deus est quædam illarum imago, & denominatio imaginis specialiter convenit Verbo: nam vi suæ processionis est formaliter imago Patris. 2. Quia, ut docet S. Augustinus, creaturæ etiam ut existentes videntur in sapientia divina, tanquam in arte, ad illarum scilicet productionem applicata & determinata per decretum divinum: Verbum autem per se primò ex vi suæ originis est sapientia. 3. Quia Verbum, ut per se primò vi suæ originis existens sapientia Patris, per se primò vi suæ originis in se continet, & rationes, seu ideas objectivas, & formales ideas, in quibus juxta eundem Augustinum videntur creaturæ existentes. 4. Denique creaturæ sive possibiles, sive existentes, rectè dicuntur videri in Verbo, quia Verbum vi suæ originis est vitalis expressio omnium, quæ Pater novit, & consequenter vi suæ originis, vitalis imago creaturarum sive possibilium, sive existentium, in qua vitali imagine clarè & intuitivè visa, non possunt non videri à beatis creaturæ, plures scilicet vel pauciores, prout hæc imago clariùs vel minùs clarè ab illis videtur.

ARTICULUS VII.

Utrum animabus Sanctorum clara & intuitiva Dei visio differatur usque ad diem Judicii, & corporum resurrectionem.

Nota. Partem affirmativam tenuit S. Irenæus lib. 5. adversus hæreses c. 31. ubi sic loquitur: *Discipulorum ejus (Christi) anime abibunt in invisibilem locum, definitum eis à Deo, & ibi usque ad resurrectionem commorabuntur: post recipientes corpora, & perfectè resurgentes, hoc est, corporaliter, quemadmodum & Dominus resurrexit, sic venient ad conspectum Dei.* Idem videtur tenuisse S. Hilarius enarratione in Psal. 138. cum ait: *Humana ista lex necessitatis est, ut sepulchris corporibus, ad inferos anime descendant. Quam descensionem Dominus ad consummationem veri hominis non recusavit.* Quibus verbis significare videtur, hanc omnibus hominibus legem à Deo impositam esse, ut eorum animæ post mortem ad inferos descendant, ac proinde illorum, qui in gratia decedunt, animæ descendant in limbum, qui in Scriptura sinus Abraham dicitur, ibique maneat usque ad resurrectionem corporum. Perperam autem videntur mentem ejus interpretari de animabus justorum ante Christi in cælos Ascensionem, quia generaliter loquitur. Irenæo etiam accenseri possunt alii Patres, qui impegunt in errorem Papæ de terreno Christi regno post resurrectionem corporum per mille annos exituro.

Præsentem questionem soluti difficilem judicat S. Augustinus lib. 2. questionum evangelicarum c. 38. ubi loquens de receptione electorum in æterna tabernacula, hoc est, in cælum, sic ait: *Quoniam illa receptio utrum statim post istam vitam fiat, an in fine sæculi in resurrectione mortuorum, atque ultima*

retri-